

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НА XXVIII МЕЂУНАРОДНОМ ФЕСТИВАЛУ ЕТНОЛОШКОГ ФИЛМА

XXVIII Међународни фестивал етнологског филма одржан је у времену од 7. до 10. октобра 2019. године у Етнографском музеју у Београду.

Током пролећа 2019. године одржали смо два консултативна састанка Савета Фестивала. Позив за учешће на овогодишњем Фестивалу упућен је крајем фебруара и трајао је до 31. маја 2019. године.

На наш позив стигло је укупно 179 филмова, што је за око трећину више него у неколико последњих фестивалских издања. По свему судећи, добар резултат дали су лични позиви сарадника Фестивала упућени одређеним ауторима и продукцијама (на пример, Филмском центру Србије), независно од редовног позива за ауторе, упућеног мејлом. Ове године посебан нагласак смо дали и студентским филмовима (на пример, сарадња која је остварена с Фестивалом студентског филма *New Wave*, који организује Нови бугарски Универзитет у Софији), што је такође резултирало знатно већим бројем пријава у овој категорији. Пријављене су филмске продукције из укупно 50 земаља.

Током четири фестивалска дана приказано је 65 филмова. Програм Фестивала подељен је у четири целине – такмичарска селекција у оквиру које је приказано 21 филмско остварење, информативни програм с 24 остварења, док је у студентску категорију ушло 20 филмова. Специјални програми, као посебна категорија фестивала, обухватили су: 1) Филмски програм „Јужније од јужног” (3 филма из Чилеа и један филм из Перуа); 2) Округли сто на тему „Кретања и миграције”, који је водио колега Иван Максимовић; 3) Презентација филмова насталих у оквиру радионица „Школе визуелне антропологије – издање 2019.”. Нажалост, поједини специјални програми који су претходно били најављени на Советима Фестивала нису могли бити реализовани. Аутори изложбе фотографија из Словеније „Културе које нестају” (продукција за *National Geographic*) касно су контактирани; колеге с Универзитета Масарик у Брну (Чешка) нису могли да дођу и реализују радионицу документарног филма због обавеза на свом факултету.

Тема у фокусу и слоган XXVIII Међународног фестивала етнологског филма је „Људи у покрету”. На поменутом округлом столу, као делу специјалног програма, размотрени су „симболички потреси које кретање уноси у друштвени простор, с посебним акцентом на питању миграција као врсте кретања појединача и група људи ради насељавања нових простора”. Округли сто „Кретања и миграције” тематизовао је ове друштвене појаве из посебног, етнологско-антрополошког угла.

Целодневне пројекције филмова емитоване су у простору Етнографског музеја, док су три филмске пројекције одржане и у малој сали Југословенске кинотеке, а један специјални програм одржан је у простору Манакове куће.

Отварање Фестивала одржано је у простору изложбе Етнографског музеја. Музички програм извели су Бојана и Небојша Брдарић и хор „Кир Стефан Србин”. Манифестацију је званично отворила редитељка документарних филмова Соња Благојевић Ђекић.

Извештај Селекционе комисије Фестивала

Селекциона комисија, у саставу: Јелена Јовчић (етнолог и филмски редитељ) и Драгомир Зупанц (телевизијски редитељ), прегледала је филмове пријављене за такмичарски програм у времену од 1. до 20. јуна 2019. године.

У извештају се наводи следеће:

„Ове године је на XXVIII Међународни фестивал етнолошког филма пријављено 138 филмова у међународној категорији, 19 у студентској и 22 у домаћој категорији, што укупно чини 179 пријављених филмова. Поред чињенице да је квантитет пријављених филмова био висок (прошле године је било пријављено 120 филмова), и квалитет је био на веома високом нивоу. Ова чињеница говори да је фестивал постао видљивији за ауторе, али и продуцентске куће које су све чешће оне које пријављују и то по више филмова из годишње продукције.”

И даље је присутан мањи број пријава из домаће продукције, а тај број делује мање посебно због чињенице да и даље највећу заступљеност међу пријављенима имају телевизијске емисије и промотивни филмови. Поједини филмови с јаким ауторским изразом уливају наду у све бољу домаћу продукцију филмова с етнографском темом. Можда би Фестивал убудуће могао премијерно да прикаже нека остварења од етнографског значаја, рађена у продукцији Филмског центра Србије. Занимљиво је да и поред све веће доступности технике и знања у области визуелних медија и филма, као и могућности сарадње с филмским ствараоцима, и даље нема филмова који су настали као део истраживања домаћих етнолога и антрополога, при академским институцијама, или као независни истраживачки пројекти.

Оно што се на први поглед види из пристиглих филмова је повратак, да условно кажемо, старим коренима етнографског филма, а то су: егзотика, егзотични човек, егзотични начин живота и егзотични предели. Овог пута то више није само аутор који долази из земаља на које смо навикли, попут земаља Западне Европе, већ су то и аутори који долазе из Словачке и Мађарске, који доносе другачије виђење „егзотичног човека”. Сусрет „европског

белца” и припадника „егзотичног народа” тема је већег броја филмова, али, за разлику од претходника који су у XX веку више били коментатори „другачијег света”, овде је „странац/аутор” учесник који *интерреагује* са заједницом и често припаднике истих назива „пријатељима”. У домаћој кинематографији егзотичност се поново окреће ка неисцрпним темама попут обичајних пракси и веровања Влаха и животу Рома. Међутим, неки од тих филмова на један сасвим нов начин доносе ове теме и дају потпуно нови поглед и простор за њихово преиспитивање.

Још једна од тема која је у међународној категорији присутна јесте преиспитивање улоге жена у традиционалној култури, од тога да жена преузима улогу која је до данас била намењена једино мушкарцу, до преиспитивања женствености у савременом западном друштву. Потреба човека да напусти „цивилизацију” и оде у природу с којом има бољи однос него с људима спада у још једну од тема које су се ове године наметнуле. Бунтовник, отпадник или једноставно неко ко проналази неочекивано решење у савременом свету, које све више са својим захтевима гуши појединца, опредељује се за самоизолацију. Док овај појединац тежи самоизолацији, у филмовима се јавља све учесталији мотив мајке која се осећа напуштеном од деце која одлазе из мањих места. Иако ово није доминантни наратив датих филмова, ова је ситуација у филмовима учестала до мере да указује на нове породичне односе.

У ауторском приступу доминира опсервацијски приступ темама. Дуготрајно и свеобухватно посматрање и праћење односа између ликова који се преламају најчешће кроз породичне односе и третирају теме попут: посмртних обичаја, шаманских ритуала, врачара, традиционалног певања и бројних других. Оваквим приступом филмски аутори спроводе дуготрајна и опсежна истраживања и дају етнологији значајан материјал за даља проучавања.

И ове године кретање доминира као тема, од потрага за идентитетом или деловима личне историје, до миграција и избеглица које прелазе границе, а неки од њих покушавају да започну нови живот. Ратови, сметлишта, избеглички кампови, границе и даље чине најчешћу слику света коју добијамо из пристиглих филмова. Оно што је уочљиво јесте то да урбани човек готово и не постоји, као ни неке културолошке теме које га прате. Одсуство тога показује да се аутори чешће траже у далеким пејзажима и заједницама него у свом окружењу. Попут споменутог пустињака који одлази у природу као бољу алтернативу постојећем животу, тако и савремени аутор напушта свој подразумевајући контекст и етнологијом углавном види „оног другог” и његову заједницу и културу.

На крају, морамо нагласити да је пријављен велик број веома квалитетних филмова који због јаке конкуренције нису ушли у програм, али заслужују да се на њих обрати пажња, можда као део неког засебног програма у музеју. Неки од филмова на које би требало обратити пажњу су: *Atto di Fede*, *Safe Passage*, *Rota N'Roll*, *Anuktatop: the Metamorphosis*, *Century of*

Smoke, Sun Dance, Oedeor Drom We Came from afar, Dialog, Hora, In Another Life, Courage, My Homeland Tales, Yukiko, Loving Out Loud, Zaniki, Wedding of Zinat's Son и *At Jolie coiffure*.

На основу свега поменутог, сматрамо да је присуство домаћих етнолога и антрополога као коаутора и сарадника на филмовима оно ка чему би фестивал кроз бројне програме могао да усмери пажњу. На тај начин би иницијалне идеје, шта је оно што би требало да се третира и на који начин, долазиле преко њих и њихових актуелних истраживања и пројеката, чиме би се покривале актуелне етнологско-антрополошке теме. Уједно, теме савременог човека и феномена савремене културе су нешто чега готово и нема у овогодишњој понуди, изузев неколико примера, попут филмова: *Scars, We Were All to Be Queens* и *Tooth for tooth, word for word*.

Као да човек/истраживач/аутор никако не окреће камеру ка себи и средини из које долази.

У селекционом процесу, продукције из Ирана и Русије су се показале као доминантне, не само у количини пријављених филмова, већ и у начину на који третирају етнографске теме, али и у уметничком приступу истим. Ту се, пре свега, издвајају филмови који се посебно истичу по јаким ауторским изразима, а опет доносе богату етнографску грађу, као што су: *A Girl from Parsian, Sing, The Molokans, Beloved, The Wind, Terra i Camp on the Wind's Road*. Поред поменутих филмова, селекциона комисија би издвојила и филмове: *Spirit of Jaguar, Red Earth White Snow, David and the Kingdom* и *Humans on Display*.

Извештај студентског жирија Фестивала

Студентски жири, у саставу: Данило Трбојевић, Марија Мркић и Теодора Смиљанић прегледао је 20 студентских филмова пријављених за XXVIII Међународни фестивал етнологског филма.

У извештају се наводи следеће:

„Победник у категорији најбољег студентског филма: „Странци” – Лаура Канси / Оскар Цохе (Немачка), 75 мин.

С техничког и естетског аспекта филм плени комплексном употребом боја, звукова и наратива, који доприносе динамичности наратива филма, али и дубинском доживљају ликова ван замрачене собе у којој се дијалози одвијају.

Користећи се међусобним дијалогом четири потпуна незнанца, аутори филма продиру у сложеност међуљудских и друштвених односа које сучељавају. Кроз животне приче четири особе различитих социјалних, родних, генерацијских, економских, верских и класних позадина

сознајемо понешто о проблемима и изазовима живота у Индији данас. Посредством четири наизглед суштинска поља, а то су љубав, новац, вера и класа, аутори преламају различите перспективе саговорника, откривајући заједничке проблеме, али и тачке где се мишљења разилазе. Поред различитих вредносних ставова према социјалном, културном и економском аспекту живота, дијалози саговорника откривају и можда суштински важан однос према традиционалним и модерним вредностима у друштву које се мења. Сучељавања присутна на филму указују на то колико дијалог различитих страна може испољити одређене друштвене тензије, али и помоћи у превазилажењу истих, те постизању разумевања или чак афекције.

Посматрајући филм кроз перспективе четири од многих различитих идентитета у индијском друштву уочавамо одређене сличности са савременим друштвеним изазовима с којима се многа друштва суочавају, па тако и наше. У том смислу, овај филм осликава феномен глокализацијских процеса, те смењивања традиционалних и савремених културних односа који на специфичан начин прожимају животе различитих друштвених група.”

Извештај међународног жирија Фестивала

У периоду од 6. до 9. октобра 2019. године жири XXVIII Међународног фестивала етнологског филма у Београду, у саставу др Весна Марјановић, етнолог/антрополог (Србија), члан, Милован Пандуревић, драматург и редитељ (Република Српска/Босна и Херцеговина), председник, и Драган Николић, драмски писац и сценариста, уредник филмског програма у Дому омладине у Београду, члан, прегледао је и оценио укупно 21 филм из такмичарског програма Фестивала, од којих је шест филмова домаће продукције.

С обзиром на то да је тема овогодишњег Фестивала „Људи у покрету”, што је и иначе обележје цивилизације од њеног постанка до данас, у овогодишњем репертоару одабраних филмова чита је покретљивост људи на свим нивоима, што подразумева покретљивост било да је реч о индивидуалним или групним кретањима у познатом или непознатом простору. Кроз историју цивилизације кретања су се одвијала добровољно или присилно, унутар једне територије или преласком границе једне државе, појединачно, у малим или великим групама. Разлози за покретљивост становништва могу бити различити и могу се посматрати из више углова: религиозних, класних, родних, националних, племенских, економских, еманципацијских итд.

На основу до сада реченог, а према садржају виђених филмова, жири се једногласно определио да додели следеће награде филмовима:

Специјално признање за допринос нематеријалном културном наслеђу: филм „Сакрештан”, Хрватска, 17’, 2018. г., режија – Лука Клапан.

У филму се кроз низ религиозних и световних симбола тематизују форма и објекти обожавања обавијени ауром дубоке моралне озбиљности значајне за дату микро средину.

Посебан је значај мобилности локалне заједнице у време хришћанског празника Велике Госпе (Велике Госпојине) и неговање обредне праксе код локалног становништва, које на тај начин исказује припадност својој заједници и вери. Такође се артикулише и улога старог мештанина који је заслужан да обред протиче према утврђеним обрасцима понашања локалне средине. Заслугом појединца (*primus inter pares*) колективна обредна пракса се баштини и чува као део идентитета како појединаца, тако и група.

Специјално признање за етнографски запис филму „Папирнати живот”, Србија, 30’, 2017. г., режија – Зоран Таировић; камера – Мирко Тодоровић, Даниел Тоадер.

Свакодневица заједница на маргинама друштва, иако заокупља пажњу многих аутора документарних филмова, тешко може да путем покретне слике пренесе сву снагу емоција и тегобног живота којим такве заједнице живе. Зоран Таировић, сценариста и режисер овог филма веома је зналачки пренео широј јавности сублимирани део егзистенцијалних проблема с којим се суочавају Роми – сакупљачи секундарних сировина. Иако је представљена породица обузета борбом за опстанак, путем вешто снимљене комуникације и симболике у понашању породице исказује се топао и присан однос између њених чланова и јединог помагача у послу – коња. Такође, овај етнографски запис указује на стереотипе изграђене о Ромима у српском друштву.

Специјално признање за камеру: „Дух јагуара”, Словачка, 58’, 2018. г., режија и камера – Павол Барабаш.

Камера у рукама Павола Барабаша на изузетан и веома вешт начин забележила је оно што многима није успевало у пределима Амазоније. Филм је упечатљиво успео сликом да нас пренесе у нетакнуте пределе Амазоније, у које људска нога западноевропског човека до сада није крочила. Редитељ и сниматељ овог филма успели су вешто да нам покажу мистериозне пределе амазонских прашума; живот индијанских племена далеко скривен од очију цивилизације, њихову безазленост и све оно што чини њихов свакодневни живот у овим рајским пределима.

Специјално признање за монтажу филму „Тако ми на истоку”, Србија, 59’, 2017. г., режија – Катарина Мутић, монтажа – Наташа Пантић.

У овом остварењу приступамо свету једне влашке врачаре на један не свакидашњи и пре свега дубоко филмски начин. Увучени у причу полако откривамо о чему се ради и како функционише пословни свет ове необичне сеоске „пословне жене” која од свог посла храни и лепо издржава своју породицу. Вештом и јако успелом монтажерском руком Наташе Пантић у причу бивамо увучени непосредно, пратећи је у паралелним токовима, кроз различите ликове ове влашке породице, њихових муштерија, њихове свако-

дневне послове, препирке, доколицу која попуњава већину њиховог времена, што је филмским временом било најкомплексније описати, за ту сврху су веома зналачки употребљена сва монтажерска средства, пре свих – она најнеопипљивија, од којих су саткани ритам и темпо филма. У овом филму то је препознато као његов највећи квалитет.

Специјално признање за звук „А шта лето говори”, Индија, 23’, 2018. г., режија – Пајал Кападиа.

Звук у овом остварењу лепо је хармонизован са свим осталим филмским елементима, а показује нам се кроз шапутање жена и њихово сећање на изгубљене љубави. Све то допуњује звук ветра из џунгле; гласови попут поезије који потцртавају мистичност слике.

Награда за најбољи домаћи филм: „Доћи ће жути људи са истока и пиће воду са Мораве”, Србија, 72’, 2018. г., режија – Татјана Брзаковић.

Тема је посвећена кинеским имигрантима у Србији, али и званично оријентисаној спољној политици Србије која очекује помоћ од Кине за свој општи економско-технолошки напредак. У сусрету две различите културе и обостраним „пријатељским” жељама и надама Кинези у Србији ипак остају на маргини друштва, инклузија тече веома споро, а њихов живот се одвија у процесима повратка у домовину, или, пак, поновног доласка у Србију с новим надама.

Награда за најбољи инострани филм: „Певај”, Русија, Пољска, 52’, 2018. г., режија – Олга Александровна Сазанова.

Филм указује на вредност традиционалног наслеђа које није могуће делити на полну структуру у савременом добу. Према обичајном кодексу народа Републике Тува у Русији посебно грлено певање била је пракса мушкараца у традиционалној патријархалној култури. Међутим, у савременом добу и жене показују интересовање за неговањем ове врсте вокалног наслеђа. У филму се прати једина жена из Туве која подучава ову врсту певања, а међу својим ученицима има и две девојке које кришом долазе, како не би биле кажњене што улазе у простор забрањеног.

Главна награда, гран-при „Драгослав Антонијевић” филму „Село које нестаје”, Кина, 173’, 2019. г., режија – Лиу Гуаминг.

Антрополошка тема посвећена депопулацији села и старима који остају на својим огњиштима да чекају судњи дан. У филму се прати свакодневни и празнични живот становника у току године, у планинском селу северозападног дела провинције Шанси. Услед изолованости и тешког живота сточара (одгајивачи коза) и земљорадника (гајење кромпира), млади напуштају село и крећу се ка урбаним срединама, док старија популација остаје и наставља да живи у селу према устаљеним обрасцима. У филму се показује емпатија за стару популацију и њихов мукотрпан живот, скрхан услед старости. Артикулација депопулације села и његовог нестајања судбина је многих простора на свету, па и код нас. Покретљивост и напуштање руралних средина, посебно у другој половини 20. века, до данас утиче на знатне промене у

друштвено-економском обликовању села, што доводи и до његовог ишче-
завања.

* * *

Каталог Фестивала уређивао сам и ове године, у сарадњи с дизајнер-
ком Тамаром Ристановић и члановима фестивалског тима. Превод и лекту-
ру радио је Жељко Станимировић. Уводни текст каталога, као својеврсни
In memoriam великану визуелне етнографије Асену Баликчију написао је
проф. др Слободан Наумовић, а поздравну реч написао је Иван Максимо-
вић, с посебним освртом на значај студентског филма. Такође, издат је и
програм фестивалских пројекција, са сатницом. Титловање филмова, као и
претходних година, радила је Александра Опачић.

Желим да истакнем те резултате (иако редовне, статистички гледано)
и посебно се захвалим сарадницима на овом послу, јер, по мом мишљењу,
сваки је сегмент био урађен максимално професионално.

Детаљнији садржаји програма Фестивала приложени су уз овај извеш-
тај у Каталогу Фестивала и у Програмској сатници. Штампан је и плакат
Фестивала, као и посебан транспарент с најавом за манифестацију, који је
стајао на улазу у Етнографски музеј. Од промотивних активности урађен је
и трејлер Фестивала.

* * *

Укупно смо имали 9 иностраних гостију из основног филмског програ-
ма (*Kelly Askew, Yael Katzir, Froukje van der Velde, Florencia Bohtlingk, Audrey
Coeckelberghs, Parinaz Hashemi Mobarakeh, Chiara Cavarzan, Gligor Delev,
Ana Scheu*), а на догађају је било присутно и неколико страних и домаћих
аутора и продуцента који нису користили мештај у организацији Фести-
вала (Владимир Перовић, Жељко Мирковић, Небојша Миљковић, Андреан
Мартен, Клое Гејро и др.).

Гост Фестивала био је и уредник специјалног програма „Јужније од
јужног” Патрисио Лопез, колега етнолог из Чилеа. Приликом свог боравка у
Београду одржао је и предавање о актуелној ситуацији у етнологији/антро-
пологији Чилеа на Одељењу за етнологију/антропологију Филозофског фа-
култета у Београду, а уприличили смо и састанак с њим, заједно с колегама
кустосима из Етнографског музеја, а поводом размене искустава у области
нематеријалног културног наслеђа у Чилеу и у Србији.

Организовали смо и вече дружења домаћина и гостију Фестивала у про-
стор у Манакове куће.

У погледу медијске промоције остварили смо добру сарадњу с новинарком и филмском документаристкињом Анитом Панић и сниматељем Гораном Мусићем, што је дало добре резултате у овом аспекту активности, свакако боље него у последњих неколико година.

Медијска промоција обухватила је, између осталог:

1. 10. – Радио Спутњик, Дејана Вуковић, уторак, 11 сати, најаву Фестивала, гост – Саша Срећковић, емисија емитована 4. 10.

3. 10. – Радио Београд 2, 10 сати, Саша Срећковић с Миленом Божовић Манић, емисија „Бескрајни плави круг”, сат времена емисије. Саша Срећковић говорио је о нематеријалном културном наслеђу и о Фестивалу.

4. 10. – ТВ Коперникус, прилог о Фестивалу за вести, говорили С. Срећковић и Ј. Јовчић.

7. 10. – Зорица Димитријевић, сајт Кинотеке и сајт *Secult*, најаву Фестивала.

7. 10. – Политика, најаву Фестивала, велики текст и културној рубрици, новинар Александра Мијалковић.

7. 10. – РТС Јутрањи програм, најаву Фестивала и отварања, емитовано 8. 10.

7. 10. – Радио Београд 1, Соња Шуловић, емисија „Десет и по” и реприза сутрадан у „Културним круговима”. Разговарала са С. Срећковићем.

8. 10. – Новости, Рада Радосављевић, најаву Фестивала.

8. 10. – ТВ Прва – говорио С. Срећковић.

8. 10. – Радио Београд 2, 16 сати, Филмораме, сат времена емисије. Уредник и водитељ – Ана Вучковић, гости: С. Срећковић, Јаел Каџир, Одри Кекелбергс и Кели Аскју. Три видео-клипа из ове емисије постављена су на сајт Фестивала.

8. 10. – Радио Студио Б, Петар Јончић разговарао с Д. Зупанцем, сат времена радио-емисије на тему филмова који су ушли у селекцију Фестивала.

10. 10. – ТВ Студио Б, Јутарњи програм, Ивон Јафали и С. Срећковић, резиме, шта се све десило на XXVIII Међународном фестивалу етнолошког филма.

Политика, културна рубрика, велики интервју с Јаел Каџир, израелском редитељком. Интервју објављен након Фестивала.

Политика, културна рубрика, велики интервју с П. Лопезом, специјалним гостом Фестивала из Чилеа. Интервју ће бити објављен након Фестивала.

Тајџ, Бета и многи други интернет портали и новине, који су објавили најаву отварања Фестивала и проглашење победника. Доступно на интернету.

Фестивалска дешавања праћена су и преко Фејсбук странице и самог сајта Фестивала.

Овогодишњи покровитељи Фестивала, као и у претходним приликама, били су Министарство културе и информисања Републике Србије и Секретаријат за културу Скупштине града Београда. Логистичку подршку Фестивалу пружила је и Југословенска кинотека. Такође, манифестацију су

помогли Продукција 64, Туристичка организација Србије и Туристичка организација Београда.

Организација

Планирање, организацију и реализацију Фестивала радио је тим у саставу: Маша Перуничих, Иван Максимовић, Ана Новаковић, Немања Стојаковић (спољни сарадник) и моја маленкост.

Посебно желим да похвалим висок професионални и пожртвовани рад својих колега у организацији.

Техничку оперативу око филмских пројекција водили су колега из службе Конзервације Милорад Дамњановић, као и спољни сарадник Владимир Андрејић. Манифестацију је фотографисала Ивана Масниковић, а на отварању је био ангажован и Љубиша Крстић.

За организацију дискусија након пројекција филмова, различите протоколарне послове око гостију Фестивала, анимацију публике (посебно популације пензионера и студената) и остале организационе послове била је ангажована *служба студената–сарадника*, коју је водила и координирала Ана Новаковић. Желим да похвалим и рад ове службе, штавише – не памтим да смо скоро имали толико пожртвованих, а истовремено зрелих и поузданих спољних сарадника из редова студената. Због тога их овде помињем и поименично: Невена Петковић, Андреј Златовић, Јелена Бећаревић, Алекса Новаковић, Катарина Селенић, Марина Бановић, Анђела Дукић и Невена Хајдуковић.

На крају појединих филмских пројекција били су организовани кратки разговори (у виду питања и одговора) с присутним ауторима филмова. С обзиром на то да је програм био крцат и да није било довољно времена за разговоре у кино-сали (због наставка редовних пројекција), наставак тих разговора одвијао се углавном у простору клуба–кафетерије Етнографског музеја.

Примедбе на поједине аспекте Фестивала

Иако је у пропозицијама Фестивала јасна предност давана филмовима у трајању до 75 минута, пракса је показала да у селекцију често доспевају и знатно дужи филмови. Тако је ове године добитник главне награде филм у трајању од 3 сата, што ствара одређену нелагоду организаторима, те апелујемо да се пропозиције усагласе с реалним стањем ствари и да се једном утврђене стриктно поштују.

Такође, требало би са стручњацима за ауторско право размотрити увођење додатне пропозиције која би дала организацији Фестивала (самим тим и Етнографском музеју у Београду) право и слободу да омогући другим културним установама приказивање пристиглих филмова у некомерцијалне сврхе.

Примећено је да у току интернет претраживања информација о сајту нашег фестивала није доступна непосредно, него преко других медијских линкова, што није добро за видљивост манифестације.

Промоција Фестивала на друштвеним мрежама има велики потенцијал, што је нарочито значајно у случају Фејсбука и Инстаграма, на којима Етнографски музеј има отворене профиле. Први представља најпопуларнију друштвену мрежу у Србији, а други мрежу која најбрже расте, нарочито међу млађом популацијом која би могла да постане будућа фестивалска публика. Да би се овај потенцијал искористио, од изузетног је значаја да време и труд буду уложени у квалитет и атрактивност објава. Такође, требало би имати у виду, с обзиром на међународни карактер фестивала, да се фестивалска обавештења на друштвеним мрежама објављују и на енглеском језику.

За промоцију фестивала на интернету неопходно је ангажовати стручну особу за веб-програмирање и оптимизацију претраживача. Та особа би креирала и пласирала садржај у сарадњи с организационим тимом.

Што се тиче сатнице фестивала, било би добро прилагодити је терминима у којима више циљне публике може да испрати пројекције.

Убрзо након Фестивала Ана Новаковић и Иван Максимовић написали су анализу истраживања структуре публике, спроведеног на Фестивалу, што на нашем фестивалу већ годинама уназад није било систематски рађено.

Најзад, истакао бих да нам је ове године техничка опрема за филмске пројекције задавала кудикамо мање главобоље у односу на многа претходна издања. Непосредно пред Фестивал купили смо нови пројектор, а компјутери с којих су пуштани филмови радили су углавном поуздано.

Београд, 12. новембар 2019.

Саша Срећковић,
извршни директор Фестивала